

Referanser:

Arkivsak: 18/01879-32

VTV - utvidelse av ordningen for diakoner, kantorer og kateketer

Sammendrag

Veien til vigsling (VTV) har vært et vigslingsforberedende program for alle de vigslede gruppene siden 2018. I praksis har det vært to noe ulike ordninger, siden det er mye mer omfattende for prestene. For diakoner, kantorer og kateketer har det kun vært én vigslingssamling, men fra starten har det vært en åpning for å kunne utvide til to vigslingssamlinger. Dette både ut fra en tanke om likebehandling, og for et bedre grunnlag for både student og biskop. Det har også vært et ønske fra flere i disse faggruppene. Bispemøtet må derfor drøfte om man bør utvide denne ordningen nå.

Forslag til vedtak

Bispemøtet har drøftet en utvidelse av VTV-ordningen for diakoner, kantorer og kateketer. Dette utredes videre, og drøftes med fagforeningene og lærestedene før en beslutning tas på bispemøtet i februar 2024.

Saksorientering

Bakgrunn

Historisk riss for VTV-ordningen

VTV ble etablert som Veien til prestatjeneste (VTP) av Bispemøtet i samarbeid med de teologiske lærestedene, og har vært i drift med vigslingssamlinger siden 1999. I 2001 ble stiftspraksis en del av programmet. Etableringen var et resultat av samtaler og drøftinger som hadde foregått gjennom flere år innad i Bispemøtet, og sammen med de teologiske lærestedene og Presteforeningen. Dette kom ut av en større tenkning om forberedelse og veiledning fram mot ordinasjon.

Bispemøtet hadde fra 1985 arrangert sommervikarkurs, som ble vurdert som gode, men man så at de ikke var en tilfredsstillende løsning på utfordringene knyttet til å gi studentene veiledning i praksis, og skape god kontakt mellom studenter og den biskop de hører til under. Nasjonalt fagråd for praktisk teologi henvendte seg til Bispemøtet om muligheten for et samarbeid om en mer organisert evaluering av teologiske studenter og kandidater. Det var f.eks. viktig å avklare forholdet mellom vurderingen av skikkethet som skjedde gjennom studietiden, og biskopens vurdering av kandidaten med tanke på ordinasjon. Det ble understreket at vurderingen skulle ha et positivt utgangspunkt i å hjelpe til modning og selvutvikling, men også kunne gi veiledning på et tidligere tidspunkt til dem som syntes lite egnet for prestatjeneste. Det var ønskelig at kandidatene på et tidligere tidspunkt møter biskopen, og man var enige om at man ønsket et obligatorisk innføringsprogram fram mot ordinasjon.

Et utvalg med representanter fra Bispemøtet, lærestedene og Presteforeningen la fram en innstilling for BM høsten 1997 (BM 16/97). Det ble gitt støtte til forslagene om en nærmere tilknytning mellom den enkelte student og et bispedømme, bl.a. gjennom regionale samlinger. Stiftstilhørigheten skulle være tydelig gjennom studietiden, og det skulle legges til rette for en stiftspraksis under veiledning på minst 6 uker. De første regionale ordinasjonssamlingene ble gjennomført i juni 1999.

Allerede i 2004 ble spørsmålet om behovet for et praktisk-kirkelig innføringsprogram tilsvarende VTP også for diakoner, kantorer og kateketer reist. En arbeidsgruppe nedsatt av BM for å utrede et regelverk for VTP, pekte på behov for tverrfaglighet og anbefalte BM og yrkesorganisasjonene om å jobbe videre med saken. Dette ble trukket fram under Kirkemøtesaken om Undervisningstjenesten i Den norske kirke i 2015 (KM 07/15), og i vedtaket fra KM het det i punkt 9 at «Kirkemøtet oppfordrer Bispemøtet til å ta initiativ til å etablere en ordning for «Veien til vigslet tjeneste» for de vigslede stillingene i samarbeid med arbeidsgiverrepresentant for disse stillingene». Etter en utredning og etterfølgende høring, ble endelig vedtak gjort i Bispemøtet høsten 2017, med mål om første samling i Veien til vigslet tjeneste (VTVT) i juni 2018. I vedtaket heter det bl.a. at Veien til vigslet tjeneste (VTVT) blir etablert som et obligatorisk vigslingsforberedende program for kantorer, kateketer og diakoner. Det arrangeres som én samling i tilknytning til Ordinasjonssamling 2 i Veien til prestatjeneste (VTP), og Styringsgruppa for VTP blir det styrende organet også for VTVT.

Første samling ble gjennomført i juni 2018. Det var i utgangspunktet planlagt at VTVT-deltakerne skulle samles i én region, i region Nord, for å sikre en stor nok gruppe. Påmeldingen var imidlertid så stor at det ble gjennomført i alle tre regioner. Evalueringen i etterkant viste at denne ordningen ble tatt godt imot. I det videre har det blitt arbeidet med at VTP og VTVT i større og større grad skal være ett program, og Bispemøtet vedtok i 2021 å endre til et felles navn, Veien til vigsling (VTV).

Grunnlag

Veien til vigsling er et element i biskopens ansvar for vigsling til kirkelige tjenester, som er hjemlet i Tjenesteordning for biskoper § 8: «Biskopen beslutter om ordinasjon til prestatjeneste og vigsling til andre kirkelige tjenester, etter i samtale å ha funnet kandidatene skikket for tjenesten ... biskopen kan etablere en ordning for forberedelse til ordinasjon». Biskopene har både gjennom sitt arbeidsgiveransvar for prestene, men også gjennom sin tilsynsoppgave for alle kirkelige medarbeidere, et ansvar for å følge opp fremtidige og nye medarbeidere. Dette gjelder særlig de vigslede gruppene, som avgir vigslingsløfte til biskopen.

Formålet med Veien til vigsling er å:

- rekruttere, motivere og forberede til vigsling og kirkelig tjeneste
- utvide deltakernes kjennskap til Den norske kirke
- gi deltakerne og veiledningsbiskop anledning til å bli kjent med hverandre
- gi biskop som forestår vigsling grunnlag for å prøve deltakernes egnethet

To vigslingssamlinger for alle grupper

I det pågående arbeidet med kirkelig organisering, er styrking av biskopens tilsyn i hele kirken et element. En viktig oppgave som ligger til tilsynet er egnethetsvurdering og vigsling av kandidater som ønsker å gå inn i kirkelig tjeneste. En større grad av likebehandling i VTV vil bidra til å understreke at dette ansvaret har biskopen uavhengig av arbeidsgiveransvaret. Det har vært et uttrykt ønske fra flere om at programmet skal utvides til to vigslingssamlinger diakoner, kantorer og kateketer. Dette vil også bidra til større tverrfaglighet på hver samling. I en mulig prosess med utvidelse, vil det også være hensiktsmessig å se på innholdet på samlingene. Mye har, naturlig nok, vært på prestenes premisser. Dette jobbes det godt med allerede, men det har blitt påpekt fra enkelte rådgivere ved bispedømmekontorene at man må være enda mer bevisst tverrfagligheten i både planlegging og gjennomføring.

Bakgrunnen for at det kun har vært én samling for diakoner, kantorer og kateketer er at disse stort sett har et kortere studieløp. Ved en utvidelse vil det være en utfordring for en del av disse å komme i gang tidlig nok med programmet. I høringssvaret til opprettelsen av VTVT pekte også VID på at det kunne være «en del utfordringer knyttet til den varierende lengden på de forskjellige profesjonsstudiene. Det gjør at det kan være vanskelig å ha helt lik form på programmene». Dette gjelder for øvrig også en del andrekarriereprester. Det blir derfor svært viktig å sikre at aktuelle kandidater får informasjon om dette så tidlig som mulig. Her vil godt samarbeid med lærestedene være helt sentralt. Det samme innad mellom ulike enheter i Dnk.

Blant deltakerne og de som tar kontakt for informasjon, virker det å være en oppfatning av at VTV-programmet først og fremst er et evalueringsverktøy for biskopens egnethetsvurdering. Fokuset er på at dette er noe obligatorisk man må gjennom, som en siste vurdering før man vigsles. Dette kan bidra til at noen utsetter til siste liten med å komme i gang. Egnethetsvurderingen er riktignok et element i VTV, men formålet legger større vekt på at dette er en del av den enkeltes avklaring frem mot en mulig vigslet tjeneste. VTV-programmet skal være til hjelp i en modningsprosess. Det ligger ingen forpliktelse i å delta i programmet, og man kan melde seg på selv om man er usikker på om man skal inn i vigslet tjeneste. Dette må bli tydeligere i informasjonen ut, og må også understrekes i kommunikasjonen med lærestedene. VTV er en del av å være underveis.

Slik sett bør man også vurdere om studenter som har søkt opptak på studier kan melde seg på og delta på første samling selv om man ikke er tatt opp i studieprogrammet. Opptaket til høyere utdanning skjer etter at vigslingssamlingene er gjennomført, og noen kan dermed komme på etterskudd om de må vente et år før de kan gjennomføre V1.

En tydeliggjøring av det overnevnte, samt et nærmere samarbeid med lærestedene om informasjon, kan bidra til at de som har et kortere studieløp kommer tidlig nok i gang slik at programmet blir gjennomført etter hensikten.

Alternativ løsning

Ifølge Tjenesteordningen og grunnreglene for VTV kan biskopen unntaksvis forordne et alternativt vigslingsforberedende program. For deltakere med kortere studieløp kan det være en mulighet å arrangere kortere bispedømmevise, eventuelt regionvise samlinger på et annet tidspunkt av året. Dette vil gi økte kostnader, men samlingene kan kanskje gjøres enklere og rimeligere. Det kan f.eks. følge mønsteret av V3-samlingen/samtalen prestestudentene har. Det vil føre til mer tidsbruk, og man kan også miste noe av tverrfagligheten og den mer uformelle sosiale biten man får på ordinære samlinger.

Veien videre

Før Bispemøtet beslutter en utvidelse av ordningen bør det forankres bredere. Det er naturlig med en samtale med både læresteder og fagforeninger, slik at disse også blir hørt. Kirkevergelaget vil også være en viktig samtalepartner med tanke på forankring.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Utvidelse av ordningen til to vigslingssamlinger for alle de vigslede gruppene vil bety en økning i kostnadene. Det er allerede en utfordring med dagens ordning at budsjettene ikke

strekker til. To av tre regioner har nå kun én overnatting per samling, mot før to overnattinger pre pandemi. Det vurderes som for kort, bl.a. fordi det reduserer biskopenes mulighet til tilstedeværelse med deltakergruppa.

Et overslag gjort med utgangspunkt i foreløpige regnskapstall for årets samlinger, er gjennomsnittlig kostnad per deltaker 4 480,-. Det var totalt 47 deltakere tilhørende denne gruppa, og med en ekstra samling ville det gitt en ekstra kostnad på 210 560,-. Dette er kun ved en utvidelse til to samlinger for diakoner, kantorer og kateketer. I region Nord har hver samling hatt to overnattinger, mens i regionene Øst og Vest, har det etter pandemien kun vært én overnatting per samling. Som nevnt ovenfor er dette vurdert til å være for kort, og det er behov for to overnattinger per samling. Det vil innebære totalt fire ekstra overnattinger i forhold til slik det er med dagens situasjon, som vil innebære en ytterligere økning i kostnadene. Noe kan gjøres med å redusere kostnadene, men det vil ikke veie opp for en økning. Det er dermed behov for en betydelig økning i budsjettene.